

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง “วัฒนธรรมในองค์กรของหนังสือพิมพ์บ้านเมืองกับการพัฒนาการและการปรับตัวในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ” เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Descriptive Research) โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อต้องการศึกษาถึงวัฒนธรรมองค์กรในด้านต่าง ๆ ของหนังสือพิมพ์ที่มีผลต่อพัฒนาการและการปรับตัวในภาวะวิกฤต

การวิจัยเชิงพรรณนาวิเคราะห์นี้ประกอบด้วยวิธีการวิจัยคุณภาพ โดยอาศัยข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) และจากการวิเคราะห์เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง(Documentary Research) รวมทั้งการสำรวจบุคลากรในองค์กร (Survey Study) เพื่อนำข้อมูลทั้งหมดมาประมวลสำหรับการวิเคราะห์ และอธิบายในเชิงกรณีศึกษา (Case Study) ของหนังสือพิมพ์บ้านเมือง โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลในการศึกษาแบ่งออกเป็น

1. แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร (Documentary Sources) ได้แก่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพการดำเนินงานของบริษัท บ้านเมืองการพิมพ์จำกัด ข้อมูลในด้านแหล่งรายได้ ยอดจำหน่ายผลกำไร เพื่อเป็นหลักฐานที่ชี้ให้เห็นถึงการดำเนินงานของบริษัท ในขณะที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจนอกจากนี้ยังรวมถึงรูปแบบเนื้อหาของหนังสือพิมพ์บ้านเมือง ตั้งแต่ช่วงเปิดดำเนินงานมาจนถึงปัจจุบัน
2. แหล่งข้อมูลบุคคล (Human Sources) ได้แก่ทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากบุคคลสำคัญในการบริหารงานของบริษัทบ้านเมืองการพิมพ์จำกัด เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา การพัฒนาการของหนังสือพิมพ์ ลักษณะการดำเนินงาน การจัดองค์กร การบริหารตลอดจนปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาคการดำเนินงานตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน โดยบุคคลที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักๆมีดังต่อไปนี้

ผู้บริหารปัจจุบัน

- 1.. นาย สุนันท์ ตาปสนันท์
2. นาย ถาวร สุวรรณ

ผู้จัดการทั่วไป

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

3. นาย มนุ จรรยาจักษ์ ปัจจุบันเป็นนักเขียนสารคดีโลกใหญ่	อดีตหัวหน้าข่าวหน้า 1 หนังสือพิมพ์บ้าน
4. นายกมล เข้มทอง	หัวหน้าข่าวต่างประเทศ
5. นางสาว ศิริรัตน์ ทิพย์พานนท์	หัวหน้าฝ่ายบุคคล
6. นายมนตรี ชื่นสินธุวล	หัวหน้าข่าวกีฬา
7. นายปราโมทย์ นิลประภา	หัวหน้าฝ่ายโฆษณา
8. นาย ธรรมนิศ ชำนาญ	หัวหน้าฝ่ายศิลป์

อดีตผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง

1. นายสำเนียง ชันธชวณะ เป็นอดีตนักหนังสือพิมพ์อาวุโสของหนังสือพิมพ์บ้านเมือง ปัจจุบันเป็นคอลัมน์นิสต์ให้กับหนังสือพิมพ์ในเครือข่าวสด-มติชน
2. นายสละ ลิขิตกุล เป็นผู้ก่อตั้งหนังสือพิมพ์สยามรัฐร่วมกับ มรว.คึกฤทธิ์ ปราโมช และเป็นนักเขียนคอลัมน์ของหนังสือพิมพ์บ้านเมือง
3. นาย คิลก บุญยประภา อดีตหัวหน้าข่าวหน้า 1 หนังสือพิมพ์บ้านเมือง ปัจจุบันประกอบธุรกิจส่วนตัว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บข้อมูลจากแหล่งเอกสาร

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากงานเขียน บทความ งานวิจัยและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลของบริษัท บ้านเมืองการพิมพ์ จำกัด และของหนังสือพิมพ์บ้านเมือง จากห้องสมุดของหนังสือพิมพ์บ้านเมือง หอสมุดแห่งชาติ และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ โดยใช้วิธี

- 1.1 การทำเป็นบันทึก
- 1.2 การทำเป็นหนังสืออ้างอิง

2. การเก็บข้อมูลจากบุคคล

2.1 ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ๆ มีการนัดหมายสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว ด้วยคำถามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการตั้งบริษัทตลอดจนแนวนโยบายและจุดยืนในการดำเนินงานของบริษัท
2. ลักษณะการแบ่งยุคต่าง ๆ ของบริษัท บ้านเมืองการพิมพ์ จำกัด
3. การจัดโครงสร้าง การแบ่งสายงาน การบริหาร และขั้นตอนการดำเนินงานภายในบริษัท
4. การกำหนดนโยบายแผนงาน กลยุทธ์ ในการบริหารงานภายใน การผลิต และการจัดจำหน่าย ก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ และระหว่างเกิดวิกฤตการณ์
5. ปัจจัยอะไรบ้างที่เอื้อให้หนังสือพิมพ์บ้านเมืองประคองตัวต่อไปได้ในภาวะวิกฤต
6. เจ้าของและผู้ที่เกี่ยวข้องในธุรกิจ สามารถสร้างเงื่อนไขในการผลิต และการดำเนินธุรกิจของหนังสือพิมพ์ได้อย่างไรบ้าง
7. การแข่งขันที่เพิ่มสูงขึ้นในอุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์มีผลกระทบต่อการทำงานทางการผลิต ข่าว และการจัดการทางธุรกิจภายในองค์กรอย่างไร
8. ลักษณะการพัฒนาของหนังสือพิมพ์มีความเหมือน หรือแตกต่างจากองค์กรสื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ อย่างไร และเพราะเหตุใด
9. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี มีผลกระทบต่อพัฒนาการของบริษัทอย่างไร
10. วัฒนธรรมองค์กรในด้านใดของหนังสือพิมพ์บ้านเมืองที่เป็นจุดแข็ง และเอื้อต่อการพัฒนาองค์กร
11. หนังสือพิมพ์บ้านเมืองจะแก้ไขในส่วน of วัฒนธรรมองค์กรที่จัดเป็นจุดด้อยภายในองค์กรอย่างไร
12. เพราะเหตุใดหนังสือพิมพ์บ้านเมืองจึงไม่เข้าตลาดหลักทรัพย์
13. วัฒนธรรมในองค์กรของหนังสือพิมพ์บ้านเมืองด้านใดที่ทำให้หนังสือพิมพ์บ้านเมืองมีลักษณะเด่นกว่าองค์กรสื่อสิ่งพิมพ์อื่น
14. นายบรรหาร ศิลปอาชา มีส่วนเข้ามากำหนดนโยบาย การบริหารงานภายในหนังสือพิมพ์บ้านเมืองหรือไม่
15. แนวโน้มของหนังสือพิมพ์บ้านเมืองในอนาคตเป็นอย่างไร โดยเฉพาะในแง่การลงทุนของผู้ประกอบการ รายได้ บุคลากร การเติบโต ตลอดจนอุปสรรค และปัญหาต่าง ๆ

2.2 นอกจากสัมภาษณ์บุคคลหลักเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกแล้ว ยังได้สุ่มเลือกสำรวจความคิดเห็นของบุคลากร นสพ.บ้านเมืองจากฝ่ายกองบรรณาธิการ กองการจัดการและกองการผลิตแบบเจาะลึกจำนวน 100 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 50 ของประชากรทั้งหมด 200 คน โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยต่อไปนี้

- ก. ข้อมูลส่วนบุคคลและสถานภาพการทำงาน
- ข. ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานด้านต่าง ๆ (วัฒนธรรมองค์กร)
- ค. ความคิดเห็นต่ออนาคตของ นสพ.บ้านเมือง

3. การเก็บข้อมูลโดยการร่วมสังเกต

การเก็บข้อมูล โดยการร่วมสังเกตหมายถึงการที่ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นพนักงานคนหนึ่งองค์กรบ้านเมืองได้เฝ้าติดตามและจดบันทึกการดำเนินงานและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในองค์กรบ้านเมือง

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่บันทึกได้จากการสังเกตมาประมวลเข้ากับการดำเนินการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ และการสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรภายในองค์กร เพื่อให้ผลการวิจัยมีความสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น

การตรวจสอบข้อมูล

เมื่อทำการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดแล้ว มีการตรวจสอบความถูกต้องน่าเชื่อถือของข้อมูลใน 2 ลักษณะ คือ

1. ข้อมูลประกอบเอกสาร

ในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลประเภทเอกสารใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลประเภทเดียวกัน จากแหล่งข้อมูลหลาย ๆ แห่ง โดยตรวจสอบในรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อบุคคล สถานที่ ชื่อหนังสือ ผู้เขียน เพื่อเปรียบเทียบหาความถูกต้องสอดคล้องกันของข้อมูล

2. ข้อมูลประเภทบุคคล

สามารถตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ 2 วิธี คือ

2.1 ถามคำถามเดียวกันหลายๆคน และตรวจสอบดูว่าข้อมูลที่ได้ตรงกันหรือไม่ ในกรณีที่ข้อมูลขัดแย้งกัน ต้องใช้วิธีตรวจสอบเพิ่มเติมจากข้อมูลที่ได้จากเอกสารอื่นๆ และใช้ดุลพินิจวิเคราะห์ว่า

ข้อมูลของใครน่าเชื่อถือกว่ากัน การถามคำถามเดียวกันหลายคนนี้ นอกจากจะช่วยตรวจสอบความผิดพลาดของข้อมูลแล้วยังช่วยเพิ่มเติมรายละเอียดของเรื่องได้ด้วย

2.2 ถามซ้ำ หรือสัมภาษณ์ซ้ำ คือการถามคำถามเดิมกับคนเดิมในช่วงเวลาที่ห่างไปเป็นการตรวจสอบว่าเมื่อเวลาเปลี่ยนแปลงไป ข้อมูลที่เคยให้ไว้จะเหมือนเดิมหรือไม่ แล้วนำข้อมูลที่นำมาเปรียบเทียบกัน เพื่อเป็นความตรวจสอบความถูกต้องตรงกันของข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาเรื่อง “วัฒนธรรมในองค์กรของ นสพ.บ้านเมือง กับการพัฒนาการ และการปรับตัวในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ” ได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์จุดกำเนิดและพัฒนาการของบริษัท บ้านเมืองการพิมพ์ จำกัด การวิเคราะห์ในส่วนนี้อาศัยข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคล และอาศัยข้อมูลจากการค้นคว้าเอกสารประกอบ เพื่อให้ทราบถึงภาพรวมของบริษัทตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน ได้ผ่านอุปสรรค และปัญหาในการดำเนินการอย่างไรบ้าง

2. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการ และการปรับตัวของ นสพ.บ้านเมือง ในภาวะวิกฤต โดยพิจารณาทั้งปัจจัยภายในและภายนอกองค์กร

3. การวิเคราะห์ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กรตลอดจนจุดอ่อน และจุดแข็งของวัฒนธรรมองค์กรด้านต่างๆของ นสพ.บ้านเมือง ที่เป็นตัวอุปสรรค หรือเอื้ออำนวยต่อการปรับตัวและพัฒนาการทั้งนี้ โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคคลสำคัญตามที่ระบุมาย่างต้น

4. การวิเคราะห์ผลการสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรในองค์กรหนังสือพิมพ์บ้านเมือง โดยคำนวณค่าความถี่และร้อยละ

การนำเสนอข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้จะนำเสนอผลการศึกษาออกเป็น 4 ส่วนตามหัวข้อที่วิเคราะห์มาทั้ง 4 ข้อข้างต้น